

НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ПЛАТІЖНИХ СИСТЕМ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

О. С. Вовченко, к. е. н., доцент, Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», o.s.vovchenko@gmail.com, orcid.org/0000-0001-8065-0529

Методологія дослідження. Методологічну основу дослідження становить сукупність сучасних методів і прийомів наукового пізнання: діалектичний – для визначення проявів та наслідків євроінтеграції для платіжних систем України; типологізації – для класифікації платіжних систем; аналізу та синтезу – для оцінки діяльності платіжних систем; графічний – для наочного представлення результатів аналізу; аналогії та екстраполяції – для виокремлення напрямів розвитку платіжних систем України з урахуванням стандартів Європейського Союзу.

Результати. Визначено актуальну нормативно-правову базу функціонування платіжних систем в Україні в умовах їх інтеграції з платіжними системами ЄС. Охарактеризовано структуру сучасного ринку платіжних систем на основі їх класифікації. Наголошено на категоріях важливості платіжних систем, які можуть бути віднесені до системно важливих, соціально важливих та важливих. Оцінено динаміку основних показників ринку платіжних систем за період з 2019 по 2022 роки. На підставі проведеного аналізу визначено ключові проблеми розвитку платіжних систем та найближчі перспективи їх розвитку в умовах євроінтеграції.

Новизна. Аналіз поточного стану та тенденцій функціонування платіжних систем України дав змогу визначити та обґрунтувати ключові проблеми їх розвитку. Огляд основних векторів законодавчих змін у регулюванні платіжної сфери з метою імплементації норм європейського права дозволив виявити напрями створення якісної, безпечної та конкурентної платіжної системи України.

Практична значущість. Запропоновано перспективні напрями розвитку платіжних систем України, які можуть бути основою сучасної парадигми оновленої платіжної системи, що поєднує в собі різні елементи та технології з метою забезпечення більш швидкого, безпечного та зручного проведення платежів з урахуванням європейського законодавства.

Ключові слова: платіжні системи, система електронних платежів, Національний банк України, євроінтеграція, законодавство, інфраструктура, директива ЄС, ринок платіжних послуг.

Постановка проблеми. Вхідження України до ЄС та інтеграція у світову економіку створює потребу в аналізі та вдосконаленні національних платіжних систем. Загальносвітова сфера платіжних послуг незворотно рухається до «відкритого банкінгу» (Open API), про що свідчить прийняття і запровадження на території Євросоюзу Другої платіжної директиви (PSD2) [1].

З одного боку, євроінтеграція вимагає від України відповідності стандартам та вимогам Європейського Союзу в роботі платіжних систем. Це передбачає запровадження нових технологій, стандартів та пра-

вил в області безготівкових платежів, захисту персональних даних та кібербезпеки.

З іншого боку, умови євроінтеграції є стимулом для подальшого розвитку платіжних систем в Україні. Цей процес може включати в себе створення нових платіжних сервісів та продуктів, які відповідають вимогам європейських стандартів та потребам користувачів щодо безпеки, надійності та ефективності. Також умови євроінтеграції можуть стимулювати співпрацю між українськими та європейськими платіжними системами, що дозволить забезпечити більш ефективний обмін платіжними операціями між країнами.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблемні питання функціонування платіжних систем, а також їх різновиди розглядаються у працях українських та зарубіжних науковців. Так, Т. Адабашев, Ю. Балакіна пропонують досліджувати платіжні системи за різними критеріями, серед яких виокремлюють національні некомерційні платіжні системи та комерційні платіжні системи [2]; Ю. Лупенко, І. Ситник проводять концептуальну градацію платіжних систем та об'єднують їх в три групи: внутрішньодержавні платіжні системи, платіжні системи державного значення та національну платіжну систему [3]. Вагомий внесок у дослідження окремих теоретичних положень щодо сутності платіжних систем, існуючих проблем їх функціонування та розвитку були значною мірою опрацьовані відомими науковцями, серед яких: І. Васильчук, О. Колодізев, А. Мінтс, Б. Саммерс, І. Ситник, Дж. Спіндлер, Дж. Хікс, В. Щербак [4, 5]. Дослідженню механізмів безготівкових розрахунків, платіжних систем, пошуку шляхів їх ефективного функціонування, регулювання та нагляду присвячені роботи деяких вітчизняних і зарубіжних науковців, зокрема, Б. Адаміка, Т. Кокколи, О. Махасвої, С. Науменкової, В. Ткачук та ін. [6, 7].

Проте з часом такі дослідження певною мірою втрачають свою актуальність, оскільки необхідно постійно враховувати динамізм ринку платіжних послуг, а також законодавчі зміни у цій сфері. Модернізація платіжних систем з метою відповідності найкращим міжнародним стандартам, з урахуванням європейської інтеграції та глобалізації, на сьогодні для України є надзвичайно актуальним.

Формулювання мети статті. Мета статті – теоретико-методологічне обґрунтування напрямів удосконалення та розвитку платіжних систем відповідно до вимог європейських стандартів та потреб користувачів на основі їх комплексного аналізу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Зростання темпів міжнародної торгівлі та глобалізаційних процесів є головною передумовою удосконалення платіжних систем, які мають бути готовими до здійснення міжнародних платежів та виконання міжнародних фінансових операцій. Також до модифікацій платіжних систем призводять зміни у

регулююючих нормах та законодавстві щодо фінансових послуг; зростання кількості електронних платіжних сервісів та скорочення готівкового обігу; збільшення обсягів платіжних операцій з одночасним підвищенням ефективності та швидкості обробки операцій; запровадження нових технологій, таких як блокчейн та штучний інтелект, які можуть покращити безпеку та ефективність платіжних систем.

В даний час загальні принципи функціонування платіжних систем в Україні регулюються низкою нормативно-правових актів. Зокрема, для інтеграції українського платіжного ринку з європейським введений в дію Закон України «Про платіжні послуги» [8] та Національним банком України прийнято ряд положень, серед яких: «Про порядок емісії та еквайрингу платіжних інструментів», «Про порядок здійснення оверсайту платіжної інфраструктури в Україні» та «Про порядок розкриття інформації небанківськими надавачами платіжних послуг». Сучасні правові норми наближують законодавство України до законодавства ЄС, сприяють посиленню конкуренції, розширюють можливості існуючих учасників платіжного ринку та створюють умови для появи нових.

Згідно з відомостями реєстру платіжної інфраструктури [9], платіжні системи в Україні можна класифікувати за різними ознаками:

- залежно від та виду власника платіжні системи можуть бути створені: центральним банком; банками; небанківськими фінансово-кредитними установами;
- залежно від форми власності: приватні, державні (національні);
- залежно від території функціонування платіжної системи та місцезнаходження її платіжної організації: внутрішньодержавні, міжнародні;
- залежно від резидентності учасників: за участю тільки резидентів; за участю резидентів та нерезидентів;
- залежно від середньої суми платежів та сегменту обслуговування: роздрібні платіжні системи (системи переказу коштів, карткові платіжні системи); оптові платіжні системи.

Крім того, Національний банк, згідно з міжнародною практикою, поділяє платіжні

системи на категорії важливості (табл. 1), при цьому критеріями є обсяги операцій і види послуг, що надаються цими системами.

Станом на 01.10.2022 р. на території України здійснювали діяльність 35 систем переказу коштів, з яких: 28 платіжних систем, створених резидентами, 7 платіжних систем, створених нерезидентами. В межах України фактично надавали послуги 7 платіжних систем, створених банками; 17 платіжних систем, створених небанківськими

установами; 4 внутрішньобанківські системи переказу коштів; 1 платіжна система, створена нерезидентом; 2 платіжні системи, створені Національним банком – Система електронних платежів (СЕП) та Національна платіжна система «Український платіжний простір» (НПС «Простір»). 91% від загального обсягу сум переказів коштів здійснюється через системи переказу коштів, створених небанківськими установами.

Таблиця 1

Розподіл платіжних систем в Україні за критеріями важливості

Категорії важливості	Критерії для визначення важливості	Платіжні системи, віднесені до категорії
Системно важливі	> 10% міжбанківських переказів по країні	СЕП НБУ (96% міжбанківських переказів)
Соціально важливі	> 10% внутрішніх та трансграничних переказів	«MasterCard», «Visa», «Western Union», «NovaPay», «Поштовий переказ», «Фінансовий світ»
Важливі	5-10% міжбанківських переказів; 5-10 відсотків внутрішніх та трансграничних переказів; єдиний на ринку за видами послуг	«Leo», «City 24», «MoneyGram», «PrivatMoney», «RIA»

Джерело: складено автором на основі [9].

Аналіз діяльності платіжних систем за останні чотири роки показує, що найбільший обсяг платежів у межах України здійснюється через СЕП НБУ (79,8 трлн грн або 97% від загальної суми операцій у платіжних системах за 9 міс. 2022 року). Динаміку завантаження СЕП у 2018-2022 рр. ілюструє рис. 1, за даними якого можна перекоонатися в збільшенні обсягів платежів і зменшенні їх кількості.

Упродовж 2022 року, попри повномасштабну війну та ракетні атаки, система електронних платежів Національного банку України надійно та безперебійно виконувала свої функції та повністю задовольняла потреби української банківської системи і її клієнтів у розрахунках у національній валюті. Військовий стан та різке скорочення економічної активності в перші місяці війни вплинули на кількість операцій у системі, за минулий рік вона скоротилася на 18,7%, якщо порівнювати з 2021 роком. Згідно зі структурою платежів у СЕП 2022 р., слід відзначити:

– за кількістю найчастіше оброблялися невеликі платежі, а саме: 51% платежів

склали платежі від 1 тис. грн до 100 тис. грн, 45% - до 1 тис. грн та 4% - від 100 тис. грн і більше;

– за сумою найбільше платежів припадало на великі платежі. Зокрема, майже 98% склали платежі від 100 тис. грн і більше, 2% та 1% платежі від 1 тис. грн до 100 тис. грн та до 1 тис. грн, відповідно.

Рис. 1. Динаміка завантаження СЕП у 2019–2022 рр.

Джерело: побудовано автором за даними [9]

Проте за кількістю здійснених платежів СЕП займає найменшу частку порівняно з системами переказу коштів та картковими платіжними системами. Так, за кількістю здійснених операцій в Україні на першому місці карткові платіжні системи – навіть незважаючи на їх зменшення до 2,15 млрд шт. на 01.10.2022 року з 7,82 млрд на початок року. Відповідно, й сума операцій, здійснених у карткових платіжних системах, за третій квартал 2022 року скоротилася порівняно з початком року на 62,9% до 1886,8 млрд грн (рис. 2).

Рис. 2. Динаміка платежів та їх кількість, які були здійснені через системи переказу коштів та карткові платіжні системи протягом 2019–2022 рр.

Джерело: побудовано автором за даними [9]

Незважаючи на введення у квітні 2020 року карантин та обмежувальні заходи, які дещо пригальмували темп розвитку ринку платіжних карток, обсяги операцій з їх використанням продовжували зростати протягом 2020 та 2021 років. Майже всі операції з використанням платіжних карток (близько 99,8% від кількості та 99,3% від суми) у 2020–2021 роках здійснювалися в міжнародних системах, решта обсягів операцій припадає на НПС «Простір». Упродовж третього кварталу 2022 року безготівкові платежі з використанням платіжних карток скоротилися: кількість таких платежів зменшилася на 71,6% до 5211,2 млн шт. (86,9% від загальної

кількості), а сума – на 22,8% та досягла 2208,7 млрд грн (55,8% від загальної суми операцій з картками) (рис. 3).

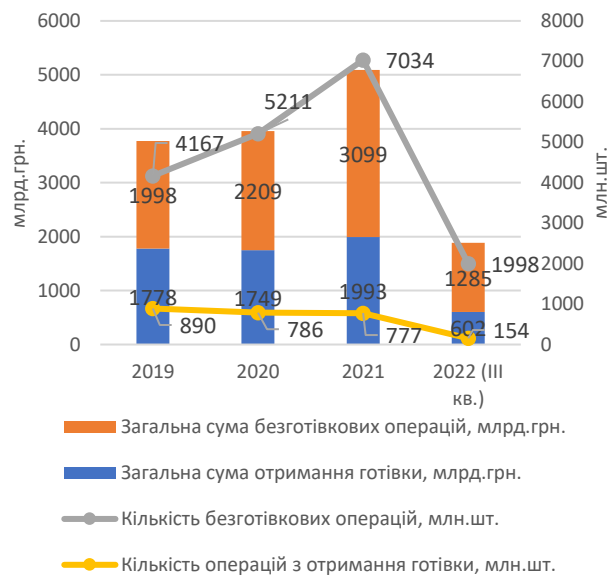

Рис.3. Динаміка операцій, здійснених з використанням платіжних карток за 2019–2022 роки

Джерело: побудовано за даними [9]

Важливо постійно збільшувати частку безготівкових операцій порівняно з надходженням готівки, що відповідає стратегічним цілям Національного банку щодо зменшення частки готівки в обігу. Частка безготівкових операцій за третій квартал 2022 року в порівнянні з таким же періодом 2021 року збільшилася на 7,2% та 2,8% за сумами та їх кількістю, відповідно. Це свідчить, що платіжна інфраструктура, незважаючи на ведення активних бойових дій на території України, завдяки самовідданій роботі учасників фінансового ринку забезпечує надійне обслуговування безготівкових операцій з платіжними картками та високий рівень довіри українців до безготівкових розрахунків навіть в умовах війни.

В останні роки активно збільшується обсяг операцій і систем грошових переказів, створених як резидентами, так і нерезидентами (рис. 4). Варто відмітити, що Постановою Правління Національного банку України від 24 лютого 2022 року №18 «Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану», на час дії воєнного стану заборонено здійснювати перекази з України за кордон.

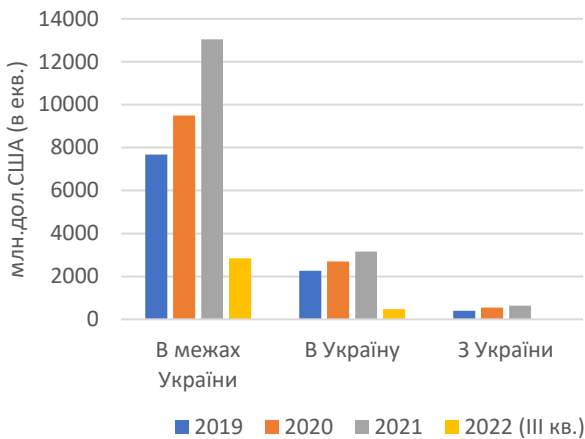

Рис.4. Сума переказів, здійснених через системи переказу коштів за 2019–2022 роки
Джерело: побудовано за даними [9]

При цьому транскордонні перекази здійснювалися в основному з використанням систем, створених нерезидентами, а переважна більшість переказів в системах, створених резидентами, здійснювалася через системи, створені небанківськими фінансовими установами. Україна залишається країною-реципієнтом транскордонних переказів з тенденцією до значного зниження співвідношення між переказами, отриманими в Україні та відправленими за межі країни.

Незважаючи на динамічний розвиток платіжних систем в Україні в умовах коронакризи та під час ведення активних бойових дій, існує низка системних проблем. Так, серед них варто виділити такі [10, 11]:

- монополізація ринку міжнародними платіжними системами;
- низький рівень електронізації платежів порівняно з іншими країнами, з високою часткою готівки в розрахунках;
- високі комісії за використання платіжних систем, що робить електронні платежі менш привабливими для користувачів;
- недостатність регуляторної бази для платіжних систем, що може призвести до незрозумілих та неоднозначних ситуацій у цій сфері;
- вразливість платіжних систем до різних видів зловживань та шахрайства, що може призвести до великих фінансових втрат для клієнтів та платіжних систем;
- низький рівень фінансової інклюзії та фінансової грамотності клієнтів;

– відсутність єдиної платіжної системи, що може створювати проблеми з інтегрованими та унеможливити швидкий розвиток ринку.

Перспективи розвитку ринку платіжних систем в Україні пов'язані не тільки з подальшим технологічним розвитком платіжної інфраструктури, підвищенням якості та ефективності платіжних послуг, посиленням захисту інтересів учасників платіжних систем і споживачів, підвищенням фінансової грамотності останніх, а й, перш за все, з удосконаленням нормативно-правової бази функціонування цього ринку в умовах євроінтеграції. У зв'язку з цим надзвичайно важливим було прийняття в середині 2021 року довгоочікуваного Закону України «Про платіжні послуги» [8], який врахував норми європейської директиви PSD2 щодо посилення конкуренції, захисту прав користувачів платіжних послуг та впровадження нових технологій.

PSD2 (Payment Service Directive 2) це друга Директива ЄС про платіжні послуги (2015/2366), основною метою якої є розвиток ринку електронних платежів та створення сприятливих умов для здійснення безпечних платежів і яка пропонує ширші можливості здійснення розрахунків [1].

Якщо сьогодні в Україні законодавство регулюється тільки один вид платіжних послуг – фінансова послуга з переказу коштів, то новий закон вводить дев'ять платіжних послуг, з яких сім – фінансові (в тому числі послуги з випуску електронних грошей і здійснення з ними платіжних операцій, відкриття і ведення електронних гаманців) і дві – нефінансові (послуги з ініціювання платіжної операції та послуги з надання інформації з рахунків).

Законом визначено дев'ять категорій надавачів платіжних послуг, до яких належать: банки; платіжні установи (в тому числі малі платіжні установи); філії іноземних платіжних установ; установи електронних грошей; фінансові установи, які мають право надавати платіжні послуги; поштові оператори; надавачі нефінансових платіжних послуг; Національний банк України; органи державної влади та органи місцевого самоврядування.

Небанківські фінансові установи не будуть зобов'язані брати участь в платіжних системах для здійснення переказів, що спростить їх діяльність і зменшить витрати на їх реєстрацію. Банки мають право надавати всі фінансові послуги, а інші провайдери – тільки ті, на які вони отримують ліцензії. Вони мають право надавати відповідні послуги після включення їх до Реєстру платіжної інфраструктури.

Закон створює умови для запровадження в Україні системи відкритого банкінгу (open banking), а це означає, що надавачі платіжних послуг з обслуговування рахунків зобов'язані надавати можливість постійного доступу в режимі реального часу до рахунків своїх користувачів банкам та іншим надавачам платіжних послуг.

Варто відмітити, що НБУ вже розпочав співпрацю з учасниками українського платіжного ринку щодо розробки уніфікованих стандартів відкритих API (Application Programming Interface) та планує, що відкритий банкінг запрацює в Україні вже в 2023 році. Нове покоління системи міжбанківських електронних платежів Національного банку – СЕП 4.0 – на базі міжнародного стандарту ISO 20022 та з цілодобовим режимом роботи (24/7) підвищить конкурентоспроможність країни та сприятиме інтеграції платіжного ринку України зі світовим.

Закон передбачає, що в якості емітентів електронних грошей в Україні можуть виступати не тільки НБУ та банки, але й: установи електронних грошей; філії іноземних платіжних установ; оператори поштового зв'язку; органи державної влади та органи місцевого самоврядування. Національному банку надається право випускати цифрові гроші – електронну форму грошової одиниці України. Правила обігу цифрової гривні, порядок її випуску, зберігання та погашення повинен розробити НБУ. Крім того, Національний банк має право створити регуляторну платформу для тестування послуг, технологій та інструментів на платіжному ринку на основі інноваційних технологій.

Серйозна увага приділяється також захисту прав споживачів платіжних послуг, зокрема, стандартизовано вимоги до захисту інформації, захисту від кіберзагроз, зростає

відповідальність за протиправні дії з платіжними інструментами та засобами доступу до рахунків. На постачальників платіжних послуг поширюються більш жорсткі вимоги щодо надання споживачам інформації (про розмір комісій, додаткових платежів, штрафів, термінів надання послуг) та виконання зобов'язань перед ними. Планується удосконалення методів дистанційної ідентифікації і верифікації клієнтів, які дозволять фінансовим установам підтримувати користування продуктами як в Україні, так і за кордоном.

Висновки. Проведене дослідження щодо стану та напрямів розвитку платіжних систем в Україні дозволяє здійснити наступні висновки. Оцінка стану платіжних систем України, з урахуванням їх структури та основних учасників, показала, що до 2022 року зростають суми та кількість платежів, здійснених через різні системи переказу коштів, особливо в межах України. Найбільшу кількість платежів здійснено через карткові платіжні системи, найбільший обсяг платежів – через СЕП НБУ.

Платіжна система України знаходиться в стадії активного розвитку та модернізації і має потенціал для розвитку та вдосконалення в майбутньому. Очікується, що нові правила функціонування платіжних систем та імплементація положень про євроінтеграцію дадуть позитивний поштовх для розвитку інноваційних бізнес-рішень на ринку платіжних послуг, що посилять конкуренцію за клієнта та забезпечить рівноправну співпрацю українських фінансових установ з європейськими, і, як наслідок, покращить якість послуг та рівень захисту їх користувачів.

Література

1. Directive (EU) 2015/2366 of the European Parliament and of the Council of 25 November 2015 on payment services in the internal market, amending Directives 2002/65/EC, 2009/110/EC and 2013/36/EU and Regulation (EU) No 1093/2010, and repealing Directive 2007/64/EC // Official Journal of the European Union.. – 2015. – L 337. – P. 35–127. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32015L2366&qid=1678309849131>
2. Балакіна Ю.С. Класифікація платіжних систем з точки зору їх оверсайта. *Бізнес-Інформ*. 2014. № 9. С. 286-291. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2014_9_50.
3. Лупенко Ю.О., Ситник І.П. Особливості функціонування сучасної моделі платіжної системи

України. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2021. № 5-6. С. 34-46. <https://doi.org/10.32680/2409-9260-2021-5-6-282-283-34-45>.

4. Ситник І., Васильчук І., Колодізев О., Вжитинська К., Кузьміна О., Смоляк В. Аналіз стану платіжних систем в Україні в контексті європейського вектору розвитку цифрової економіки та глобалізаційно-інтеграційних процесів. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2022. № 6(47). С. 34-50. <https://doi.org/10.55643/fcaptop.6.47.2022.3901>

5. Mints A., Kolodiziev O., Krupka M., Vyshyvana B., Yastrubetska L. A cross-impact analysis of the bank payment card market parameters and non-financial sectors' indicators in the Ukrainian economy. *Banks and Bank Systems*. 2022. №17(2). P. 163-177. [http://dx.doi.org/10.21511/bbs.17\(2\).2022.14](http://dx.doi.org/10.21511/bbs.17(2).2022.14)

6. The Payment System: Payments, Securities and Derivatives, and the Role of the Eurosystem /Т. Kokkola. – Frankfurt on Main : European Central Bank, 2010. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ecb.europa.eu>.

7. Адамик Б., Ткачук В. Платіжні системи: фундаментальні засади та перспективи трансформації. Економічний аналіз. 2019. Том 29. № 3. С. 63-73. <https://doi.org/10.35774/econa2019.03.063>

8. Про платіжні послуги: Закон України, прийнятий Верховною Радою України від 30.06.2021 р. № 1591-IX (Редакція від 16.08.2022). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#Text>

9. Відомості реєстру платіжної інфраструктури. Національний банк України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/payments>

10. Сторичева С.Б. Фінансова інклюзія у рамках системи протидії легалізації злочинних доходів та фінансуванню тероризму. *Фінансовий простір*. 2018. №4. С. 80-87. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dSPACE.puet.edu.ua/handle/123456789/7067>

11. Лісняк В.О. Міжнародний досвід застосування електронних платіжних систем в Україні. *Економічний аналіз*. 2018. Том 28. № 3. С. 149-153. [Електронний ресурс] – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan_2018_28\(3\)_21](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan_2018_28(3)_21).

References

1. European Union (2015). «Directive (EU) 2015/2366 of the European Parliament and of the Council of 25 November 2015 on payment services in the internal market, amending Directives 2002/65/EC, 2009/110/EC and 2013/36/EU and Regulation (EU) No 1093/2010, and repealing Directive 2007/64/EC» – Official Journal of the

European Union, 337, 35-127. Retrieved from <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32015L2366&qid=1678309849131>

2. Balakina, Yu.S. (2014). Klyasyfikatsiia platizhnykh system z tochky zoru yikh oversaita. – *Biznes-Inform*, (9), 286-291. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2014_9_50.

3. Lupenko, Yu.O., & Sytnyk, I.P. (2021). Osoblyvosti funktsionuvannia suchasnoyi modeli platizhnoyi systemy Ukrayiny. *Naukovyy visnyk Odeskoho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu*, (5-6), 34-46. doi.org/10.32680/2409-9260-2021-5-6-282-283-34-45.

4. Sytnyk, L., Vasylychuk, I., & Kolodiziev, O. (2022). Analiz stanu platizhnykh system v Ukraini v konteksti yevropeyskoho vektoru rozvytku tsyfrovoy ekonomiky ta hlobalizatsiyno-intehratsiynykh protsesiv. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 6(47), 34-50. <https://doi.org/10.55643/fcaptop.6.47.2022.3901>

5. Mints, A., Kolodiziev, O., & Krupka, M. (2022). A cross-impact analysis of the bank payment card market parameters and non-financial sectors' indicators in the Ukrainian economy. *Banks and Bank Systems*, 17(2), 163-177. [http://dx.doi.org/10.21511/bbs.17\(2\).2022.14](http://dx.doi.org/10.21511/bbs.17(2).2022.14)

6. Kokkola, T. (2010). The Payment System: Payments, Securities and Derivatives, and the Role of the Eurosystem. Frankfurt on Main: European Central Bank. Retrieved from <http://www.ecb.europa.eu>.

7. Adamyk, B., & Tkachuk, V. (2019). Platizhni systemy: fundamentalni zasady ta perspektyvy transformatsii. *Ekonomichnyi analiz*, T.29, (3), 63-73. URL: <https://doi.org/10.35774/econa2019.03.063>

8. Zakon Ukrainy «Pro platizhni posluhy» (2021). pryyniaty Verhovnoiu Radoiu Ukrainy vid 30.06.2021 р. № 1591-IX Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#Text>

9. Vidomosti reiestru platizhnoi infrastruktury. Natsionalnyi bank Ukrainy. Retrieved from <https://bank.gov.ua/ua/payments>

10. Yehorycheva, S. (2018). Finansova inkluziia u ramkakh systemy protydii lehalizatsii zlochnnykh dokhodiv ta finansuvanniu teroryzmu. *Finansovy prostir*, (4), 80-87. Retrieved from <http://dSPACE.puet.edu.ua/handle/123456789/7067>

11. Lisniak, V. (2018). Mizhnarodnyi dosvid zastosuvannia elektronnykh platizhnykh system v Ukraini. *Ekonomichnyi analiz*, T.28, (3), 149-153. Retrieved from [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan_2018_28\(3\)_21](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan_2018_28(3)_21).

WAYS TO IMPROVE PAYMENT SYSTEMS IN UKRAINE IN THE CONTEXT OF EUROPEAN INTEGRATION

*O. S. Vovchenko, Ph. D (Econ.), Associate Professor,
National University «Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic»*

Methods. The methodological basis of the research is a set of modern methods and techniques of scientific knowledge: dialectical – to determine the manifestations and consequences of European integration for the payment systems of Ukraine; deduction and induction – for the classification of payment systems; analysis and synthesis – to assess the performance of payment systems; graphic – for a visual representation of the analysis results; analogies and extrapolations – to highlight directions of payment systems of Ukraine improvement considering European Union standards.

Results. The current legal framework for the functioning of payment systems in Ukraine in the context of their integration with EU payment systems has been determined. The structure of the modern market of payment systems based on their classification is characterized. The categories of importance of payment systems are intensified, which can be classified as systemically important, socially important and important. The dynamics of the main indicators of the payment systems market for the period from 2019 to 2022 were evaluated. On the basis of the conducted analysis, the key problems of the development of payment systems and the nearest prospects of their development in the conditions of European integration are determined.

Novelty. The analysis of the current state and trends in the functioning of payment systems of Ukraine made it possible to identify and justify the key problems of their development. The review of the main vectors of legislative changes in the regulation of the payment sphere for the purpose of implementing the norms of European law made it possible to identify the directions of creating a high-quality, safe and competitive payment system of Ukraine.

Practical value. Prospective directions for the development of payment systems of Ukraine are proposed, which can be the basis of the modern paradigm of the updated payment system, which combines various elements and technologies to ensure faster, safer and more convenient payments, taking into account European legislation.

Keywords: payment systems, electronic payment system, National Bank of Ukraine, European integration, legislation, infrastructure, EU directive, payment services market.

Надійшла до редакції 29.10.22 р.